

MARSHALL UHARTEETAN, ELKARLANA DUTE ITSASOAREN IGOERARI EGOKITZEKO PLANEN OINARRIAN

Ozeano Barean, atoloi apalez osatuak, Marshall uharteak dira klima aldaketaren aurrean herrialde hauskorrenetakoa, itsas mailaren gorakadak zuzenki mehatxatzen dituelako. Bertako gobernuak egokitze plan sakon eta zehatz bat martxan jarri du, biztanleekin elkarlanean, behetik gorako plana eraikitze asmoz. Honen arrakasta neurri handi batean nazioarteko laguntzaren menpekoa da, hori gabe ezingo luketelako gauzatu. Hala eta guztiz ere, mundu mailan eredugarria izango litzatekeen egokitze eredu bat sortzea dute helburu.

 NICOLAS GOÑI

Ozeano Barean kokatzen dira Marshall uharteak, Papua Ginea Berria eta Hawaii uharten arteko erdibidean, bortz uharte eta 29 atoloi estuz osaturik, itsas mailatik metro gutira. Estatu honen azaleraren %99.96 ozeanoak osatzen du –munduko ozeano proportziorik handiena–, 181 km² lur azalera baizik ez dituelarik (Irun, Lesaka, Bera eta Urruña elkartzuz gero, azalera handiagoa genuke). Atoloi populatueta-rik txikienetan bide bat eta etxe lerro bat baizik ez dituzte eraiki, estutasunagatik.

Prekarioa dirudien geografia honetan 42.000 pertsona bizi dira, eta aurretik, gaur egungo marshalldarren aitzinekoak 3.200 urtez bizi izan dira, bertan laborantza (taro, ogi-zuhaitz, kokondo eta palmondoa) eta arrantza garatuz, nabigazio sistema konplexuekin. Uhar-teak begiztatu zituen lehen europarra Alonso Salazar bizkaitarra izan zen, eta ondorengo esploratzaileetariko bat Miguel Lopez Legazpi, hortik mendebal-dera kokaturiko Filipinak kolonizatzen hasi zena. Marshall uharten kolonizazioa bera XIX. mendean hasi zen, Britainia Handiak eta Alemaniak beraien artean adostu zutelarik munduko puska hori Alemaniaren esku geratuko zela. XX. mende hasieran Japoniak berega-

natu zituen, eta 1946an AEBek –ordutik 1958ra 67 bomba nuklearren probak egin zituztelarik, ARGIAren 2468 aleko *Marshall Uharteak bomba atomikoen debekua eskatzen* erreportajearen Pello Zubiriak azaldu bezala–.

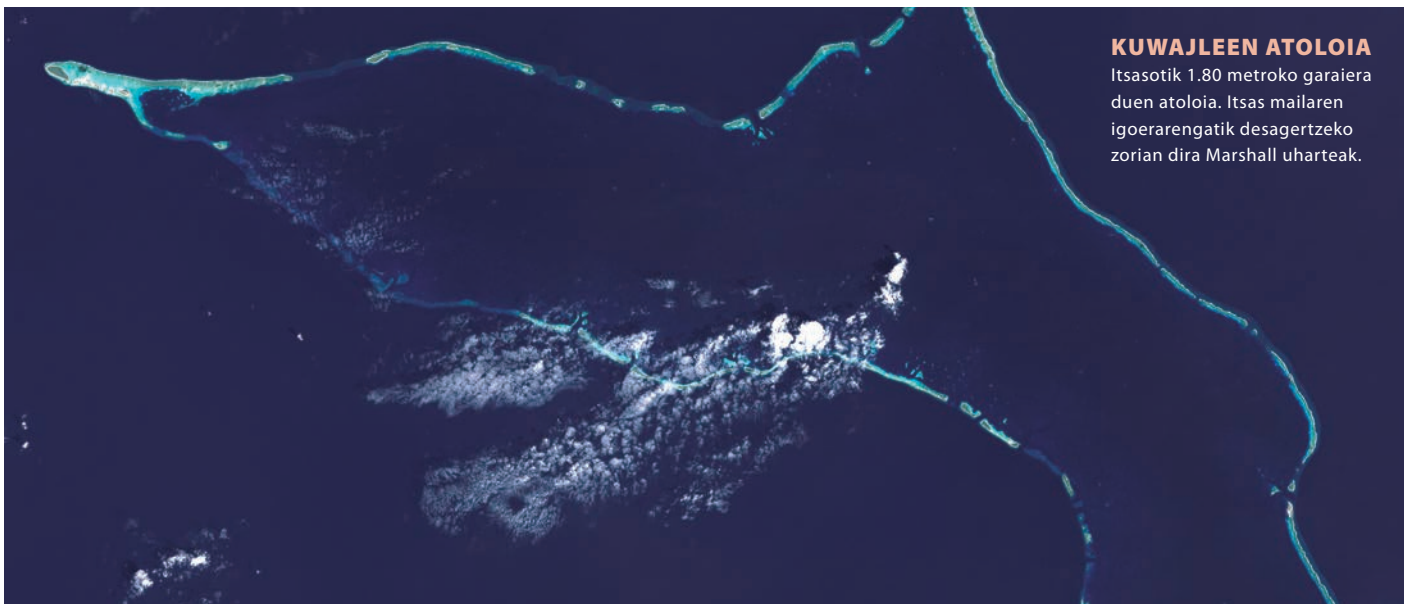
Finean, potentzia militar handiekin topatzeak ez zien marshalldarrei onura askorik ekarri: XIX. mendean gripea, elgorria, sifilisa, sukar tifoidea eta alkoholismoa, XX. mendean Bigarren Mundu Gerraren albo kalteak eta proba nuklearraren ondorengo eritasunak. Nuclear Claims auzitegiak hala erabakiz, AEBek zor dizkien 2.000 milioiak ez dituzte oraindik osorik eskuratu, ezta hurrik eman ere. Egoera hori aski zaila ez balitz, azken urteotan klima aldaketaren eraginak gehitzen zaizkie. Lehor-teak eta itsas mailaren igoera azkarrak bertako jarduerak oztopatzen dituzte, batez ere atoloi urrunetan. Laborantzaren oso menpekoak izanik, nola biziraunarazi daitezke zuhaitzak atzera egiten duten lurretan eta euri eskasean?

KOMUNITATEA, EGOKITZAPENAREN OINARRI

Bertako gobernuak halere ez da hondamendi horien aurrean ezer egin gabe gelditzen. Hain zuzen ere, garatu duten

egokitze plana hainbat adituk txalotu dute. Columbia unibertsitateko zuzenbide irakaslea den eta klima aldaketa-ri egokitzapen politiketan aditua den Michael Gerrardek ikusi izan duen egokitze plan "zehatzenetarikoa" da, "sakona" eta "arretazkoa" iduritzen zaiona. Dioenez, planak ez ditu, beste askok bezala, kezka adierazten ekintzarik martxan ezarri gabe. Ez, erabakitze prozesu sistematiko eta sakona abiatzeko plana da marshalldarrena. Planak garatuz joan ahala, populazioaren %3 baino gehiago elkarrizketatu zituen gobernuak 123 egunez, 24 uharte eta atoloi bisitatu. Gaurko egunez, komunitatearen parte hartzea martxan ezarri duen egokitze plan nazional bakarra Karibeko Santa Luzia irlakoa da, baina 100 pertsona baizik ez dituzte elkarrizketatu bertan.

Kathy Jetñil-Kijiner olerkari eta aktibista marshalldarra da, eta elkarrizketa horietan parte hartu zuen. *Grist* hedabideari azaldu zioenez, aldaketa erraldoiak egitera doaz beren uharteetan, eta horrek ezin du funtzionatu gobernuaren erabaki unilaterala baldin bada: komunitateak bertatik etorri behar da, komunitateak dituelako eraginak pairatuko. Bai, demokrazia existitzen da mundu honetan nonbait.

KUWAJLEEN ATOLOIA

Itsasotik 1.80 metroko garaiera duen atoloia. Itsas mailaren igoerarengatik desagertzeko zorian dira Marshall uharteak.

WIKIMEDIA

Elkarrizketatu dituzten marshallarren ia erdiak itsas mailaren igoera nabaritu dutela diote, eta ia laurdenak ur edangarri eskasa pairatu dutela. %20 baino gehiagok diote klima aldaketak beren elikadura ziurtasuna mehatxatzen duela. Iparreko uharteetan egoera bereziki gogorra da. Wocho atoloia luzaz izan da uharteen janari ekoizpen gune nagusietakoa; gaur egun, aldiz, putzuek ur gazia ematen dute, eta lur gazituan hazten diren zuhaitzek fruitu ustelak. Koral zurituetatik arrainak joan dira, itsasgoran ura hainbat etxetara sartzen da, eta ekaitz bakoitzean bidea urpetua da. Hori hasiera baizik ez da: balizko klima ibilbide baikorrenetan ere itsas mailaren igoera 60 zentimetrokoa izan daiteke mende bukaera baino lehen. Bertan ur gezarik eskuratu ezinean edota betiereko itsas uholdeetan bizi beharrean, milaka herritarrek beharko lituzkete uharteak utzi.

“HEMEN GARA HILKO”

Nahiz eta aurreikuspenak ilunak izan, elkarrizketaturikoek ez dute bertatik ihes egitea lehenesten: %99ak baztertzen du aukera. Batek esplizituki dio, "hemen gara hilko". Elkarrizketatzaileetarikoa batek espero du bere etxea bera zendu arte zutik irautea, inoiz ez bilakatzea klima errefuxiatu, eta marshalldarrek luzarako jarraitzea beren uharteetan burujabe.

Aterabide gisa lehenetsitako aukerak dira kostaren babesa, naturan oinarrituko baliabideen erabilpena –adibidez ekaitzen eragina leuntzeko–, ur gezaren erabileraren hobetzea eta lurralde antolaketa.

Egokitze aukera guzi horiek elementu amankomuna dute: finantziarioa. Hots, nazioarteko laguntzarik gabe, nekez lortuko dute marshalldarrek: 35.000 milioi dolar beharko lituzkete, hau da, biztanle bakoitzeko 730.000 dolar. Gai hori daitozen COP guzien agendan egonen da,

eta ez bakarrik 48.000 biztanleko nazio txiki honi dagokionez. Gobernuak klimari buruzko delegatu Tina Stegek COP bat baino gehiagotan azaldu bezala, hainbat eskualdeentzat egokitzeak diferentzia markatzen badu egoera txarra eta txarragoaren artean, Marshall uharteentzat biziraupenaren eta desagertzearen artekoa da alde. Kathy Jetñil-Kijinerrek dioenez, bertako lurraldea ahalik eta hoberen babesteaz gain, egokitze planentzako eredu bat ezartzea dute helburu, eta hori komunitatearekiko engaiamenduari eta egokitzapena behetik eraikitze-ko borondateari dagokionez.

Marshall uharteetako lema *Jepilpilin ke ejukaan* da: Ahalegin bateratuari esker lorturikoa. Euskal herritarroei ez zaigu arrotz egiten. Eredu honengatik ere dira ahalik eta hoberen babestu behar. Eta atoloi guziak salbatzen ez badugu lortzen ere, behintzat eredu horren zabalpenean lagundu dezagun. ●

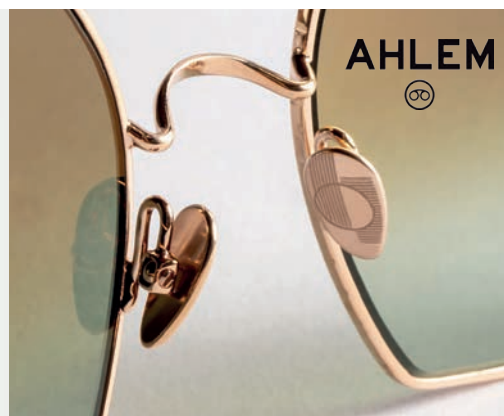

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia

T. 943 420 624

zinkunegioptika.com

AHLEM

